

DANIEL DEFOE

ROBINSON CRUSOEN SEIKKAILUT

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1921

ROBINSON CRUSOE JA SEN TEKIJÄ.

Raamatun jälkeen on kertomus nuorukaisesta, joka vastoin vanhempiensa tahtoa karkaa merelle ja sitten joutuu mitä moninaisimpiin seikkailuihin, joissa hänen sydämensä puhdistuu, tunnetuin, enin levinnein ja luetuin kaikista maailman kirjoista. Sen kirjoitti 200 vuotta sitten eräs englantilainen nimeltä Daniel Defoe, jonka omaikin elämä oli täynnä melkein yhtä monia ja kovia koettelemuksia kuin hänen kertomuksensa sankarin.

Hän oli valtiollinen kirjailija — m. m. hän julkaisi Englannin ensimmäistä sanomalehteä — mutta joutui rohkeiden ja avoimesti lausuttujen sanojensa takia monet kerrat vuosikausiksi vankilan tyrmään, jopa häpeärangaistukseen kaakinpuussa. Vapaina aikoinaan hän toimi liikeasioissa, joissa alussa menestyikin, mutta lopulta köyhtyi peräti. Vanhemmalla iällään hän, kyllästyneenä vankilaan, valtiasioihin ja köyhyyteen rupesi kirjoittelemaan kertomuksia, joista Robinson Crusoe sitten tuli maailmankuuluksi. Mutta vaikka hän näillä turvasikin vanhuutensa puutetta vastaan, eivät huolet häneltä silti loppuneet. Hän sairasteli paljon ja kärsi poikansa kunnotto muuden tähden.

Aiheen tähän kertomukseensa Defoe sai osaksi omista kotoisista perhekokemuksistaan, osaksi erään vähän aikaisemmin autiolle meren saarelle joutuneen skotlantilaisen merimiehen silloin julaistusta elämäkerrasta. Viehättävän seikkailutarinan muodossa hän esittää omaa syvää elämänviisauttaan. Se opettaa, kuinka kevytmielisestä ja niskoittelevasta veitikasta voi vastoinkäymisten koulussa tulla kunnollinen ihminen, joka Jumalaan turvaten ja luontaista tarmoansa ja viisauttansa käyttäen tulee toimeen ja menestyy kaikkein tukalimmissakin olosuhteissa.

Robinson Crusoe on käännetty kaikille maailmankielille, ja siitä ilmestynyt lukemattomia mukailuja. Suomeksikin on julaistu monta laitosta, joista yksi täydellinen Werner Söderström Osakeyhtiön kustannuksella v. 1911. Siinä voi lähemmin tutustua tähän ihmiskunnan sankariin ja hänen myöhempiin seikkailuihinsa.

I LUKU.

Minä karkaan merelle.

Minä synnyin vuonna 1632 Yorkin kaupungissa Englannissa. Olin perheemme kolmas poika, ja isäni oli määrännyt minut lakimiehen ammattiin. Mutta se ei ollut minun mieleeni, sillä minua halutti jo lapsuudestani saakka merelle, vastoin isäni tahtoa ja äitini sydämmellisiä neuvoja.

Isäni, joka oli viisas ja vakava mies, kutsui eräänä aamuna minut puheilleen ja keskusteli kanssani hyvin pitkään ja lämpimästi tästä kysymyksestä. Hän kertoi minulle, että seikkailuja lähtivät etsimään vain joko vaivaiset tyhjätaskut tai upporikkaat miehet, jotka eivät tienneet mitä tehdä omaisuudellaan, mutta että minä ja minun perheeni varallisuus oli näiden kahden äärimmäisyyden keskivälillä, mikä hänen kokemuksensa mukaan olikin paras asema elämässä. Onni, terveys, rauhalliset olot, hyvä toimeentulo ja viattomat huvitukset olivat tarjona ahkeraan ja varalliseen keskisäätyyn kuuluville ihmisille. Jollen tuntenut itseäni onnelliseksi ja tyytyväiseksi kotona, niin oli se oma vikani. Ja

jos edelleen itsepäisesti ummistin korvani hänen neuvoilleen ja varoituksilleen, niin en koskaan perisi Jumalankaan siunausta, vaan saisin katuen muistella niitä, sitten kun se kenties olisi jo liian myöhäistä.

Isäni sanat kävivät niin sydämeeni, että purskahdin itkuun, ja minä lupasin hänelle vakaasti heittää tuollaiset houreet mielestäni. Mutta voi! — jo muutaman viikon perästä olin unohtanut tuon kaiken, ja kun tiesin, etten saisi isäni suostumusta ja siunausta matkaeväikseni, päätin salaa karata merelle.

Puhumatta mitään vanhemmilleni, ilman heidän siunaustaan ja kuulematta edes rukouksessa Jumalan neuvoa, minä eräänä onnettomana hetkenä syyskuun 1 päivänä 1651 lähdin kotoani ja nousin Lontoon suureen kaupunkiin menevään laivaan.

Oli kuin taivas olisi jo alusta pitäen tahtonut rangaista minua ja ohjata minua oikealle tielle, sillä kohta kun laiva oli tullut ulos aukealle merelle, nousi hirmuinen myrsky. Minun ruumiini kävi kovin kipeäksi, ja minun sieluni kauhistui. Silloin muistivat elävästi mieleeni kaikki isäni neuvot ja äitini varoitukset ja kyyneleet. Merimiehetkin olivat kovin säikähtyneet, sillä myrskytuuli repi purjeet ja katkoi köydet; ja minä kuulin laivurin, hänen kävellessään rauhattomana edestakaisin kojussaan, useaan kertaan huokailevan: »Herra armahda meitä, me kaikki hukumme!»

Vihdoin oli meidän pakko laskea erään pienen rantakaupungin satamaan, jossa asukkaat ottivat meidät poloiset haaksirikkoi-set ystävällisesti vastaan ja auttoivat meitä kaikin tavoin. Portimestari lupasi hankkia meille mahdollisuuden joko palata takaisin kotikaupunkiin tahi sopivan tilaisuuden tullessa toimittaa meidät edelleen matkamme määrään Lontooseen.

Kun laivuri kysyi minulta, kumpaan suuntaan minä aijoin, kerroin hänelle lähteneeni vain koematkalle, ja ettei minulla ollut mitään tiettyä matkanmäärää. Silloin kävi laivuri hyvin vakavaksi ja katseli minua ankarin silmin. »Sanohan minulle, mikä sinä oikein olet miehiäsi», virkkoi hän, »ja mitä sinulla oli merellä tekemistä?» Minä kerroinkin hänelle, kuinka minua oli lapsuudesta asti viehättänyt halu päästä merelle ja kuinka vanhempani olivat olleet sitä vastaan. Nyt tuo kunnon mies aivan vimmastui minuun ja huudahti: »Mitä syntiä minä olenkaan tehnyt, että tuollaisen kurjan veijarin piti tulla minun laivaani? Ehkäpä kaikki tämä surkeus on tullut meidän osaksemme sinun tähtesi, niinkuin

muinoin Tarsoksen laivalle Joonaan tähden. Tuhannesta kultarahastakaan en tahtois enää panna jalkaani saman aluksen kannelle missä sinä olet!»

Sitten hän puheli hyvin vakavasti minulle, kehottaen minua kaikin mokomin palaamaan isäni luo eikä kiusoittelemaan taivaan tahtoa omaksi turmiokseni. »Kuulehan nuori mies», sanoi hän, »ole varma siitä, että jollet palaa takaisin, niin kohtaat pelkkää onnettomuutta ja vastoinikäymistä kaikilla elämäsi teillä, kunnes isäsi sanat toteutuvat sinun suhteesi.»

Mutta nyt, kun olimme päässeet rauhaiseen rantaan ja minulla oli tilaisuus päättää itse kohtalostani, paadutin taasen sydämeni. Syrti ja uppiniskaisuuteni ei minua hävettänyt, mutta katumus hävetti minua. Minua hävetti takaisinpalaaminen, tuo ainoa oikea ja viisas asia, jolla olisin hankkinut itselleni vanhempieni anteeksiannon ja kaikkein järkevään ihmisten kunnioituksen. Niinpä ummistin korvani laivurin neuvoille ja lähdin maata myöten Lontooseen.

II LUKU.

Maurilaisten merirosvojen vankina.

Lontoossa minä nousin laivaan, jonka oli määrä lähteä purjehtimaan Afrikan rannikolle. Ja kun minulla oli rahoja taskussani, en huolinut seurata mukana tavallisena merimiehenä, vaan herrastelijana, joka matkustelee huvikseen ja etsii seikkailuja. Tämäkin osottaa, kuinka hullu ja järjetön silloin olin, sillä koska mieleni jo varhain paloi merelle, olisi minun tietysti pitänyt jo alusta alkaen harjautua kaikkiin merimiehen tehtäviin. Mutta laivuri oli jostakin syystä ruvennut pitämään minusta, ehkäpä nuorien ja verevien kasvojeni takia; ja hänen neuvostaan ostin jonkun verran kaikenlaista rihkamaa, jolla voisin käydä kauppaa Afrikan rannikon alkuauskaiden kanssa, saaden heiltä maksuksi kultahietaa ja norsunluuta. Sen lisäksi tuo kunnon mies sulasta hyvydestään opetti matkalla minulle purjehdustaidon ja laivanohjauksen alkeita.

Tämä olikin ainoa matka koko vaiherikkaan elämäni varrella, joka luonnistui hyvin. Kaupanteolla neekerien kanssa sain tava-

»Hän opetti minulle purjehdustaidon.»

roistani kuusi naulaa kultahietaa, joka kotia tultua tuotti minulle lähes 10,000 markkaa. Tämä odottamaton voitto täytti nuoren mieleni ahneudella, minä tahdoin helposti ja ilman raskaita ponnisteluja rikastua äkisti ja sitten palata äveriäänä miehenä kotiin osottaakseni ylpeänä rakkaille vanhemmilleni, että minä se sittenkin olin oikeassa eivätkä he.

Ystäväni laivuri kuoli kohta tämän jälkeen, mutta minä päätin lähteä hänen vanhalla laivallaan uudelle kauppamatkalle Afrikaan. Rahoillani ostin taas rikkamaa vaihdettavaksi kultahietaan. Mutta tällä kertaa ei matka käynnytkään yhtä onnellisesti. Kanarian

saarten kohdalle tultuamme meidät tavoitti maurilainen merirosvolaiva, joka rupesi ajamaan meitä takaa. Me viritimme kaikki purjeet, mutta rosvolaiva oli meitä nopeampi purjehtimaan. Silloin täytyi meidän antautua taistelemaan sen kanssa; mutta kun meillä oli vain 12 tykkiä ja sillä 18, teki se pian selvän meistä. Puukot ja miehet suussa ja pistoolit vyössä kapusivat nuo hurjannäköiset miehet kuin villikissat laivamme kannelle, löivät osan meistä kuoliaksi ja tekivät eloonjääneet vangeikseen. Sitten kääntyi merirosvolaiva laskeakseen lähimpään Marokon satamaan, me kurjat vankiraukat kaikki kahleisiin lyötyinä ja perin surkeassa tilassa ruuman pohjalla.

Kaikki onnettomuustoverini vietiin sisämaahan myytäväksi orjiksi Marakon keisarille, mutta minä kun olin nuori ja vikkellä, mieltä merirosvokapteeni minuun ja otti minut omaksi orjakseen. Hän jätti minut pieneen, rannikolla sijaitsevaan maataloonsa hoitamaan sen puutarhaa ja tekemään muita kotiaskareita. Mutta joka kerta kun hän saapui kotiin, lähetti hän minut laivaan huolehtimaan siitä ja nukkumaan merimieskojussa. Tällöin en tietystikään miettinyt mitään muuta kuin pakoyritystä, mutta yksinäni en toki voinut mitään niin isolle alukselle, ja kahden vuoden mittaan ei minulla ollut ainuttakaan tilaisuutta toteuttaa pakomietteitäni.

Vihdoin jäi merirosvo pitemmäksi aikaa kotiin, sillä hänen laivansa kaipasi korjausta. Mutta kovalla maaperällä ei tuo merikarhu tällöinkään kauvan viihtynyt, hän lähti kerran tai pari viikossa venheellä ulos rantavesille kalastamaan, ottaen minut ja erään nuoren maurilaispojan soutajiksi. Kun olin lapsuudenkotonani oppinut taitavaksi kalastajaksi, oli minulla aina hyvä kalaonni, ja niinpä hän lopulta lähetti minut maurilaispojan kanssa yksinkin merelle hankkimaan kotiin tuoretta kalaa. Mutta kun meidät muuanna aamuna yllätti sumu, jossa olimme joutua kauvas avoimelle merelle, määräsi merirosvo meidän siitä lähtien käyttämään sen englantilaisen laivan suurvenettä, jonka hän oli meiltä vallannut. Se tilkittiin huolellisesti ja varustettiin käyttökuntoon; rakensimmepa merirosvon käskystä sen perään pienen kojunkin häntä varten.

Tällä purrella merirosvo kävi usein merellä, ja minä opin hyvin hoitamaan sen purjeita ja ohjausta. Muuanna päivänä hän käski minun siistimään purren parhaimpaan kuntoon ja viemään sinne hyvän joukon ruokatavaroita, jopa kolme lintupyssyäkin ynnä ruutia ja luoteja, sillä hän aikoi huomenissa lähteä huvipurjehdukselle parin ylhäisen maurilaisen kera, jotka olivat hänen

vierainaan. Illalla hän vielä käski minun ennenmainitun maurilaispojan sekä erään toisen orjan kanssa lähtemään merelle hankkiaksemme tuoretta kalaa vieraspöytään.

Silloinpa palautuivat vanhat pakoaatukseni väkevällä voimalla mieleeni: parempaa tilaisuutta karkaamiseen en voinut toivoakaan! Minä pyysin kalastustoverikseni määrättyä miestä tuomaan veneeseen lisää ruokavaroja ynnä vettä meitä itseämme varten, sillä isännän ruokiinhan emme toki uskaltaneet koskea. Itse varustin salaa mukaan lisää ampumavaroja, nuuraa ja lankaa y. m., mitä arvelin pakomatalla tarvitsevani.

Me kalastimme jonkun aikaa saamatta mitään, jonka vuoksi sanoin maurilaispojalle: »Ei tämä kelpaa, meidän täytyy lähteä kauvemmaksi merelle, muuten isäntä vihastuu, jos palaamme kalalta tyhjin käsin.» Mitään pahaa aavistamatta hän suostui siihen, ja me lasketimme selemmälle. Silloin jätin peräsimen pojan huostaan ja nousin muka purjetta korjaamaan, mutta paikasinkin rauhassa onkivan maurilaisen mereen. Hän pysyi veden päällä kuin korkki, mutta pyrki takaisin purteen. Minä menin silloin kojuun ja noudin sieltä pyssyn, jonka ojensin miestä kohti sanoen: »Te uitte kuin kala ja jaksatte molskia rantaan saakka, mutta minua ei mikään saa palaamaan, sillä olen lujasti päättänyt nyt vapauttaa itseni tai kuolla.» Ymmärrettyään minun vakavasti pysyväni sanassani mies kääntyi rannikkoa kohden, jonka luulen hänen helposti saavuttaneenkin, sillä hän oli erinomainen uimari.

Pojalle en tehnyt mitään pahaa, sillä hän oli viaton ja minulle hyvin uskollinen, ja hän vannoi Muhametin parran kautta seuraavansa minua, minne hyvänsä menisin. Sitten aloimme uhkapurjehduksemme aavalle merelle aivan umpimähkään, sillä minulla ei ollut käytettävänä kompassia eikä muita ohjauskojeita. Koetin kuitenkin myrskyjen pelosta noudattaa rannikkoa etäältä käsin, ja usein kuulumme rannoilta villien hurjia huutoja ja aseiden kalsketta. Näitä peljäten emme uskaltaneet laskea maihin, vaikka juomavetemme kohta loppui ja ruokavarammekin alkoivat käydä vähiin. Minä ohjasin koko ajan etelään päin, sillä toivoin tapaavani Intiaan meneviä tai sieltä palaavia englantilaisia laivoja, jotka meidät pelastaisivat.

Mutta kymmenen tai kaksitoista päivää olimme olleet aavalla merellä, kohtaamatta ainuttakaan laivaa. Minä aloin vaipua epätoivoon ja ajatella, että tännekö petolliselle merelle minun nyt piti

joutua kuolemaan, sen sijaan että minulla oli ollut verrattain hyvät päivät maurilaisen merirosvokapteenin luona. Jälleen muistui mieleeni aikaisen nuoruuteni harha-askel, kun vastoin vanhempaini varoituksia olin karannut heidän luotaan seikkailuihin, ja kuumat kyyneleet täyttivät silmäni.

Minun näitä kojussa mietiskellessäni hyökkäsi maurilaispoika, jonka olin jättänyt perää pitämään, äkkiä luokseni huutaen: »Herra, herra, laiva on näkyvissä ja siinä iso purjel!» Minä ryntäsin ulos kannelle ja näin laivan, jonka purjeista tunsin portugalilaiseksi. Me ohjasimme suoraan sitä kohti ja annoimme merkkejä, jotta se huomaisi meidän hädänalaisen tilamme. Meidät huomattiinkin ja otettiin pian laivaan. Kapteeni ja laivanväki kohtelivat meitä haaksirikkoisia hyvin sydämmellisesti, varsinkin kun saivat kuulla, että olin henkeni kaupalla pelastunut maurilaisten merirosvojen orjuudesta.

III LUKU.

Haaksirikko. — Yksin autiolla saarella.

Portugalilainen laiva oli kauppamatkalla Brasiliaan Etelä-Amerikassa, jonne minunkin kiertolaisen kulku täten tuli käymään. Veneeni ja siinä olevat vähät tavarat möin portugalilaiselle kapteenille 80 kultarahasta, ja maurilaispojasta hän tarjosi 60 kultakolikkoa. En olisi tahtonut mitenkään myydä uskollista toveriani orjuuteen, mutta kun kapteeni lupasi päästää hänet vapaaksi kymmenen vuoden päästä, jos poika sillä välin olisi kääntynyt kristinuskoon, ja kun pojalla itselläänkään ei ollut mitään vastaan, niin sai kapteeni pitää hänet.

Brasiliaan saavuimme onnellisesti, ja minä nousin maihin kiitettyäni henkeni pelastajia. Kapteenin neuvosta ostin rahoillani uutismaata, jota siellä sai huokealla hinnalla, ja rupesin viljelemään sokeriruokoa. Moniaan vuoden perästä minusta oli tullut rikas mies, jonka ei olisi tarvinnut mitään kaivata. Minun olisi sopinut tällöin uskoa todeksi isäni sanat, että keskisääty ja keskinkertainen varallisuus turvaavat paraiten ihmisen maallisen onnen. Mutta

levoton seikkailuhalu oli mennyt minulle liiaksi vereen, jotta olisin tyytynyt rauhalliseen elämään maakamaralla. Sovin eräiden täällä hankkimaini tuttavien kanssa, että varustettaisiin laiva tuomaan meren poikki Afrikasta neekeriorjia meidän viljelymaillemme, joita oli tarkoitus suurentaa. (Tällöin näet orjuus oli merentakaisissa maissa yleinen, ja kaikki työt teetettiin neekeriorjilla.) Mutta ei sillä hyvä, minun piti lähteä mukaan retken johtajaksi. Niinpä lähdin sitte syyskuun 1 päivänä 1659 hulluudessani tuolle matkalle, jolla jouduin kokemaan enemmänkin kuin tarpeeksi himoitsemiani seikkailuita, ja seikkailuita sellaisia, etten luule kenenkään kuolevaisen ennen ja jälkeen minua kokeneen mokomia.

Olimme purjehtineet pari viikkoa hyvällä, vaikka tosin erinomaisten kuumalla säällä, kun äkkiä puhkesi hirmu myrsky, joka vei meidät kauvas pois suunnastamme pohjoista kohti, niin että lähestyimme suuren Orinoko-virran suuta saman Brasilian pohjoisosassa, josta olimme matkalle lähteneet. Kuume raivosi laivassa, joka sen lisäksi myrskyn kolhimana rupesi pahasti vuotamaan. Sentähden päätimme laskea Länsi-Intian saaristoon saamaan apua jostakin englantilaisesta siirtolasta.

Mutta tuskin olimme muuttaneet suuntaamme, kun nousi uusi hirmumyrsky, joka tempasi meidät niin kauvaksi länteen päin, että jouduimme loitolle laivojen tavallisilta kulkuväyliltä, ja että jos kohtalo soisi meidän tavata maata, joutuisimme villien ihmissyöjään saaliiksi. Tässä ahdistuksessamme heräsi meissä sentään vähän toivoa, kun tähystäjä huusi ylhäältä mastokorista: »Maata! Maata!» Kiiruusti laskimme ison laivavenheen vesille ja uskoen itsemme Jumalan armoihin rupesimme myrskyn soittaessa korvissamme soutamaan tuota kaukana häämöttävää maanärttä kohti, josta emme tieneet, oliko se saari vai mannermaata, autioko vai ihmisten asuma.

Mutta myrsky oli meitä voimakkaampi. Laineet katkoivat vahvat airomme kuin hennot tikut, ja kohta näimme kauhuksemme vuorenkokoisen ärjyaallon lähestyvän meitä takaapäin paljon nopeammin kuin vene pääsi kulkemaan. Pelottavasti pauhaten se iski niskaamme, täytti ja kumosi veneen ja pauskasi meidät veteen. Onnettomuustovereistani en sen jälkeen kuullut enkä nähnyt mitään, mutta minut otti hirmuaalto harjalleen, nakkasi sitten alas laaksoonsa, jossa nielin vettä niin paljon että olin läkähtyä, kunnes uusi aalto vei minua jälleen puoleksi tiedottomassa tilassa hirvittävä vauhtia eteenpäin. Vihdoin viimein tunsin pohjaa jalkojeni

alla ja nousin pystyyn kahlatakseni rantaan, mutta vauhtia ottava aalto tempasi minut uudestaan mukaansa syvemmälle. Tällä tapaa leikittelivät laineet minun kanssani useita kertoja niinkuin kissa hiiren kanssa, kunnes viimeisiä voimiani ponnistaen jaksoin vihdoinkin laahustaa rantakallioille, joilta aallot eivät enää saaneet minua mukaansa. Peräti uupuneena kiipesin kallioiden yli ja heittäysin pitkäksi ruohikkoon.

Ensi ajatukseni oli kiittää Jumalaa ihmeellisestä pelastuksestani, Hän kun oli temmannut minut suoraan sanoen valmiiksi luodun haudan pohjalta jälleen eloon. Kävelin sanomattoman liikutuksen vallassa rantaa pitkin, kohotin käsiäni taivasta kohti ja huudahtelin: »Herra, kuinka oli mahdollista, että voin tuolta päästä rantaan!» Ulompana kaririutalla näin näet haaksirikkoisen laivahylkymme, jonka kupeita äkeät laineet pieksivät. Tovereistani en tavannut muita merkkejä kuin rannalta löytämäni kolme hattua, yhden lakin ja kenkäparin.

Sitten maltoin mieleni ja rupesin tarkastamaan sitä paikkaa, johon laupias kaitselmus oli minut paiskannut, mutta huomioni eivät olleet aivan ilahduttavia. Pelastunut tosin olin, mutta siinä olikin kaikki. Olin likomärkä, eikä minulla ollut kuivia vaatteita, olin nälkäinen ja janoinen, eikä minulla ollut ruokaa eikä juomaa. Päinvastoin voisin ehkä itse joutua villien eläinten tai niitäkin vielä hirveämpäin villien ihmisten syötäväksi. Eikä minulla ollut edes minkäänlaista asetta, jolla itseäni puolustaisin tai tappaisin metsäneläimiä ravinnokseni. Nämä ajatukset tekivät äkkiä lopun minun ilostani ja kiittollisuudestani. Minä vaivuin synkän epätoivon valtaan, juoksentelin ympäri kuin mielipuoli ja valittelin ääneen. Jälleen muistui mieleeni isäni neuvot ja varoitukset ja äitini kyyneleet, joille olin ollut kovakorvainen. Nyt sain seikkailua tarpeeksi asti, minä mieletön!

Mutta yö joutui, ja varjeltuakseni pedoilta valitsin yösijakseni korkean ja tiheän, petäjää muistuttavan puun, jonka oksalle kiipesin. Siellä vietin koko yön, sidottuani itseni putoamisen varalta vyölläni kiinni runkoon. Unta ei ollut ajattelemisen, minä mietiskelin vain, millä kuolemalla minun piti huomenna kuoleman.

Lienen kuitenkin nukahtanut sikeästi, sillä herätessäni oli jo iso päivä. Laskeusin alas yöpuultani ja kävin rantaan tarkastamaan laivahylkyä. Se oli yhä pystyssä, mutta laineet olivat ajaneet sen paljon lähemmäksi rantaa. Minä ajattelin, että uimalla

voisin päästä sinne ja noutaa kaikenlaista tarvekalua, ennenkuin myrskyt sen kokonaan runtelisivat.

Puolenpäivän jälkeen oli aivan tyyni, niin että minä rohkeasti syöksyin mereen, uin laivahylyn luo ja alas roikkuvan nuoranpään avulla kiipesin ylös kannelle. Huomasin aluksen olevan niin hyvässä kunnossa, että jos eilispäivänä olisimme pysytelleet sillä, sen sijaan että heittäysimme veneeseen, olisimme ehkä kaikkikin olleet nyt hengissä. Muita eläviä olentoja en laivassa tavannut kuin koiran ja pari kissaa. Vettä oli säiliöissä runsaasti, samoin jonkun verran ruokaakin, joka oli säilynyt kuivana. Vahvistettuani itseäni tukevalla aterialla rupesin työskentelemään ankarasti, korjatakseni itselleni mitä suinkin sain irti. Ensi työkseni rakensin parruista ja katkenneista raakapuista lautan, jolle kiinnitin lujasti kolme merimiesarkkuja, täyttäen ne leivällä, riisillä, kuivatulla kutunlihalla ja Hollannin juustolla. Vielä otin lautalle vaatteita ja työkaluja sekä jonkun verran aseita ja ampumavaroja. Siten tuli kehno alukseni lastatuksi niin täyteen, että pelkäsin sen menevän pohjaan, varsinkin kun minulla ei ollut purjetta eikä airoa millä sitä ohjata. Mutta onneksi alkoi vuoksiveden aika, joka vienon tuulen auttamana vei minut rantaan, missä seipäällä ohjasin lauttani erään pienen puron suun muodostamaan vähäiseen lahdelmaan, jonka olin valinnut satamakseni.

Mitä suurimmalla vaivalla sain tavarat siirretyksi kastumattona maihin, missä asettelin ne piiriin jonkinmoiseksi pienoiseksi varustukseksi, jonka sisällä aijoin viettää yötä. Sitten kiipesin läheisen kukkulan laelle tutustumaan valtakuntaani ja näin suureksi ihmeekseni, että se todella oli saari, etäällä näkymättömästä mannermaasta ja toisista saarista, eikä sillä, minua lukuunottamatta, näkynyt asuvan muita eläviä olentoja kuin lintuja ja mahdollisesti joitakin nelijalkaisiakin eläimiä.

Seuraavana päivänä uin jälleen laivaan ja tein uuden, paljon kevyemmän lautan, jolle ladin hyvän joukon nauvoja ja muita kirvesmiehen arkusta tapaamiani hyödyllisiä esineitä, lisää ruutia ja luoteja, moniaan luoti- ja haulipyssyn, niin paljon vaatteita kuin suinkin voin löytää, väkipyörän, purjekangasta ja köysiä j. n. e., ja kaikki nämä sain turvallisesti rannalle.

Yhdentoista päivän aikana kävin täten joka päivä laivalla, ryöstäen ja riistäen sen puti puhtaaksi, ja jos tyventä ilmaa olisi kestänyt pitemmältä, niin luulenpa että olisin hakannut koko lai-

vahylyn kappaleiksi ja pala palalta siirtänyt saarelleni. Minulle karttui täten suurempi varasto kaikenlaisia tavaroita, kuin luulen yhdelläkään ihmisellä ennen minua olleen, ja vaikka vieras olisikin nauranut tuolle sekamelskalle, niin olin varma, että avuttomassa tilassani voisin käyttää kaikkea hyödykseni. Ainoat esineet, joille itsekin hymähdin, oli pari partaveistä, tusinan verta pöytäveitsiä ja haarukoita ynnä vähäinen raha-summa, jonka olin löytänyt kapteenin pöytälaatikosta. »Ah, roskaa!» virkoin halveksivasti, »mitähän hyötyä minulla sinusta täällä on? Kunnan puukko on monin kerroin sinua arvokkaampi.»

Mutta yöllä kahdettatoista päivää vastaan saarelle saapumisen jälkeen nousi kova tuuli, ja kun huomenissa katsahdin ulos merelle, näin raiskaamani laivahylyn uponneen näkymättömiin. Siinä meni viimeinen side, jonka pelkkä näkeminen oli toki yhdistänyt ajatukseni avaraan, asutuun maailmaan!

IV LUKU.

Asuntoni ja kotielämäni.

Nyt minun täytyi ruveta katselemaan, mihin täällä paraiten voisin kotiutua. Asuntoni piti ensiksikin sijaita terveellisellä kohdalla ja lähellä vedensaantipaikkaa, toiseksi sen piti tarjota varjoa polttavalta päivänpaisteelta, kolmanneksi tuli sen tarjota turvaa villien ihmisten ja eläinten hyökkäyksiltä, ja neljänneksi vihdoinkin piti minun saada siitä nähdä avoimelle merelle, jotta jos Jumala laupeudessaan lähettäisi jonkun laivan näkyviin, voisin kohta antaa sille merkkejä pelastuakseni maanpakolaisuudestani.

Tarvitsematta kauvankaan haeskella minä löysinkin pienen aukean äkkijyrkän kallioharjanteen juurella. Alhaalla oli kallioon syöpynyt pieni luolan-aukon tapainen syvennys, mutta mitään luolaa ei sen perällä ollut. Sen suulle pystytin laivapurjeista kyhäämäni teltan, ja teltan eteen rakensin kymmenen metrin säteellä puoliympyrän muotoisen, kaksinkertaisen aidan, jonka paalut hak-

kasin kasvavista puista, iskien tyvet lujasti maahan vieri vieren ja teroittaen kärjet noin kahden metrin korkeudelta. Molemmat aitaukset olivat vain noin 15 sm. toisistaan, ja niiden väliin läjäsin laivaköyttä ja ankkurikettinkiä kunnes väli kävi umpeen, ja sisäpuolelta pönkitin aita vielä vankoilta tukipylväillä, niin ettei mikään vihollinen tai peto päässyt suojamuurini yli eikä kyennyt kaatamaan sitä. Mitään oviaukkoa en uskaltanut jättää, mutta sen sijaan valmistin nuoraportaat, joilla kiipesin yli ja joita aina uloslähteissäni kannoin mukana. Tämä työ vei minulta monen viikon ajan.

Tämän linnoituksen turvaan kannoin sitten suunnattomalla vaivalla kaikki laivasta korjaamani tavarat ja laadin niiden suojaksi sadeilmojen varalta laivapurjeista teltan eli katoksen. Sitten rupesin hakkaamaan kalliissa olevaa aukkoa luolantapaiseksi syvennykseksi, jonne kannoin pysyit ja ruudin, ruokavarani ynnä muut sateessa pilautuvat tavarat, ja jossa itsekin oleskelin niiden hirmusateiden ajan, jotka täällä etelässä vastaavat pohjoisempien seutujen talvea, vaikka sadeaika sattuukin kesäksi. Siellä minä myöskin auringossa kuivatuista tiileistä kyhättyllä tulisijalla valmistin ruokani.

Jotten kokonaan kadottaisi ajantietoa, pystyitin rannalle siihen paikkaan, jossa olin ensin laskenut jalkani saarelle, vankan pylvään, johon puukolla kaiversin sanat: »Tulin maihin tällä kohtaa syyskuun 30 päivänä 1659». Niiden alle leikkasin sitten jatkuvasti pykälän joka päivän kohdalle ja sunnuntaiden kohdalle pitemmän pykälän. Sellainen oli minun almanakkani.

Vaikka olinkin laivahylystä korjannut niin paljon tavaroita, tarvitsin kuitenkin vielä kaikenlaista talous- ja tarvekalua — kirjoitusmustetta tehdäkseeni muistiinpanoja, lapion, kuokan, neuloja ja lankaa y. m. sellaista. Minulla oli kyllä kirveitä parikin, mutta tarvitessani pöytää täytyi minun kaataa kokonainen iso puu sekä veistää ja kalkutella sitä kahden puolen, kunnes sain kyllin ohuen ja jokseenkin sileän laudan. Arvaa että minulle maksoi monta hikihelmeä, ennenkuin niin alkuperäisin keinoin sain kokoon pöydän ja jakkaran sekä moniaita keittiöhyllyjä luolaani.

Koko ajan kävin joka päivä metsällä pyssy olalla ja sainkin ammutuksi hyvän joukon lintuja ynnä villivuohia ja kaniineja ruuakseni sekä villikissoja niiden nahkain vuoksi. Kaikilta tap-

»Vein kilin kotiin.»

huomasin, että yksi niistä ei sisältänytkään ruutia, vaan ohransiemeniä laivassamme olleita kanoja varten. Laivarotat olivat kuitenkin

pamiltani nelijalkaisilta eläimiltäni nyljin ja muokkasin nahat, tehdäkseni niistä sitten vaatteita, kun ylläni olevat kuluisivat hajalle. Kerran satuin vain haavoittamaan nuorta kiliä jalkaan; vein sen elävänä kotiin ja kesytin sen, niin että se piankin oli niin alju että juoksi määkyen perässäni aitauksessa ja söi kädestäni, josta minulle yksinäiselle erakolle oli suurta huvia.

Tästäpä juolahiti mieleeni, että minun piti vangita enemmänkin nuoria vuohia maidon ja lihan vuoksi, jottei minun tarvinnut sadeaikana käydä joka päivä metsästä-mässä. Sen teinkin, ja vuohille laitoin aitauksen lähelle linnoitustani, ja aikaa myöten kasvoi vuohikarjani melkoisen suureksi.

Muuanna päivänä, juuri ennen sadeajan tuloa, minä tarkastellessani ruutinassakoita

kin syöneet ja pilstoneet akanoiksi jyvistä suurimman osan, niin että kaadoin loputkin oveni ulkopuolelle kallion juurelle ja unohdin kohta koko asian.

Sadeaika alkoi, ja minä istuin² monet päivät sisällä luolakeitiossä valmistuen itselleni tökeröekoisia saviastioita, jotka lasitin lyijyllä liesivalkeassa. Kun ilma hiukan selkeentyi, pistäysin ulos ja näin moniaita vihreitä korsia töröttävän esiin kosteasta maasta. En näihin sillä kertaa kiinnittänyt sen enempää huomiota; mutta kuvitelkoon itsekukin minun hämmästykseni ja ihastustani, kun muutaman viikon päästä keksin kortten päissä tusinan verran oikeita kotimaani ohrantähkiä!

Minä leikkasin ja säilytin nuo tähkät niiden tuleennuttua kultaa kalliimpina, kylvin ne uudestaan sopivana vuodenaikana ja korjasin melkoista isomman sadon. Kului sentään neljä vuotta, ennenkuin rohkenin leipoa niiden jauhosta itselleni leipää — ja sekös leipä maistui!

Kerran sadeaikana satuin kylmettymään, josta seurauksena oli kova kuume ja hirvuinen päänpörotus. Vielä enemmän kuin ruumiilliset kärsimykset masensi mieltäni ajatus, että mikähän minut tässä tilassa perisi — olla sairaana, ehkä kuolematakin lähellä ja yöpö yksin, ilman minkäänlaista apua. Minä lähestyin rukouksessa Jumalaa ensi kerran siitä lähtien kuin olin karannut lapsuuteni kodista, mutta ajatukseni olivat niin sekaisin, että tuskin nytkään tiedän mitä sanoin. Sairauttani kesti useita päiviä, eikä minulla ollut mitään syödä ja pelkkää vettä juoda; mutta vihdoinkin alkoi kuume peräytyä, hätyyttäen minua vielä jonkun aikaa vain joka toinen päivä. Olin kumminkin niin heikontunut, että väivoin kykenin terveinäkin päivinä pysymään jaloillani, kun nälkä ajoi minut metsälle pyssy olalla hankkimaan ruokaa.

Eräänä päivänä, kun kuumepuhti oli jälleen niin kova, etten kyennyt laisinkaan ylös vuoteesta, oli minulla hirvuinen unenäkö. Olin istuvini paaluaitani ulkopuolella, kun tulireunaisesta mustasta pilvestä laskeutui alas mies, jonka maahan astuessa koko maaperä tärähti niinkuin tulivuorenpurkauksessa. Sitten tuo mies kohotti kädessään olevaa valtavaa keihästä, osotti sillä minua ja sanoi äänellä, peljättävämällä kuin ukkosen jyrinä: »Koska kaikki nämä kohtaloniskut eivät ole pehmittäneet sinun

sydäntäsi ja saaneet sinua katumaan, niin on sinun kuoleminen!»

En voi kuvatakaan, mikä sanomaton kauhistus minut valtasi kuullessani nuo tuomitsevat sanat. Ah, kauvaksihan olinkin joutunut Jumalasta ja uskonnosta! Mitä hyvää opetusta aikoinani olin saanut isältäni, sen oli perin tukahduttanut kahdeksan vuoden syntinen elämä, vietetty yksinomaan itseni kaltaisten ja minua vielä julkeampain jumalattomien parissa. En edes nykyisessä kurjuudessa ollut ajatellut Jumalaa ja Hänen käskyjään sen enempää, kuin jos olisin elänyt mitä suurimmassa huolettomuudessa ja yltäkylläisyydessä. Mutta nyt kun syntinen ruumiini kiemurteli taudin kouristuksissa voimattomana ja viheliäisenä

kuin maan mato, alkoi omatuntoni havahtua. Nyt muistin mitä isäni oli minulle puhunut, että jos hulluudessa ja uhkapäisyydessäni noudatin mielettömiä halujani, niin jäisin vaille Jumalan siunausta kaikilla elämän teillä. Ja nyt vasta minä syntisäkki kauhistuin

»Hioin tahkolla työkalujani.»

»Aterioin ystäväni seurassa.»

itseäni ja puutunutta pahuuttani ja huusin sydämeni pohjasta: »Auta minua hädässäni. Herra, muuten minä hukun!» Ja tämä oli ensimmäinen todellinen rukous, joka oli huuliltani noussut sitten lapsuudenpäivien.

Jaksoin nousta vuoteesta ja käydä noutamaan arkusta vähän tupakkaa sekoittaakseni sitä rommiin, sillä muistin Brasiliassa käytetyn tällaista lääkettä kuumetta vastaan, ja silloin keksin arkussa kaiken muun kaman joukossa raamatun. Avasin sen umpimähkään, ja ensimmäisinä sattuivat silmiini sanat: »Huuda minua hädässäsi, ja minä tahdon auttaa sinua, ja sinä olet kunnioittava minua.» Sydänjuuria myöten liikutettuna näistä lohdullisista ja aivan kuin nimenomaan minulle lausutuista sanoista lankesin polvilleni ja rukoilin Jumalaa, että Hän täyttäisi lupauksensa minuun nähden. Sitten join lääkkeen ja viskauduin jälleen vuoteeseen.

Tupakan maku oli niin väkevä ja kitkerä, että vai-voin sain lainatuksi rohdon, mutta tuotapikaa se nousi uuvuttavasti päähäni ja minä vaiuin sikeään uneen, josta en herännyt ennen kuin arviolta vasta ylihuomenissa samaan aikaan. En ollut tästä varina, sillä vasta monien vuosien kulluttua sain tietää kadottaneeni yhden päivän ajallaskussani, mikä saattoi johtua vain tästä sikeästä kuumeunesta.

Mutta herätessäni tunsin itseni aivan terveeksi, jopa kerrasaan

elämänhaluiseksi ja sangen nälkäiseksikin, ja seuraavina päivinä ei enää sattunut mitään kuumepuhteja. Tosin voimani

»Kuljeskelin jokivartta pitkin.»

»Muovailin savesta kömpelöitä ruukkuja.»

saavutin täydelleen vasta monien viikkojen perästä, mutta vuohikatraani tarjosi minulle ravintoa metsälle menemättäni, ja toipilaana ollessani minulla oli sekä tilaisuutta että halua lukea raamattua, rukoilla ja mietiskellä Jumalan vaatimuksia ja lupauksia. Siitä lähtien tämä tulikin minulle jokapäiväiseksi tavaksi, ja keskellä yksinäisyyttäni ja suurintakin surkeutta opin täysin luottamaan Herran armoon, tietäen että Hän oli antanut minulle anteeksi kaikki syntini.

Syksyllä sitten pieni talouteni odottamatta sai uusia jäseniä. Toinen maalle pelastamista laivakissoista oli pitkän aikaa ollut tietämättömissä, kunnes se eräänä päivänä palasi kotiin naukuen ja selkää köyristäen, kintereillään kolme vikisevää poikasta. Näihin aikoihin olin myöskin vanginnut nuoren papukaijan ja opettanut sen puhumaan muutamia sanoja. Suurta iloa ja huojuusta tuotti minulle saada yksinäisyydessäni kuulla ihmismäistä puhetta viereltäni; vaikka täytyy myöntääkseni, että minua joskus oikein sävähdytti, kun mietteisiin vaipuneena yht'äkkiä kuulin korvani juuresta kirkaisun: »Robinson parka, voi poloinen päiviäsi!»

Suurta rattoisuutta ja samalla arvaamatonta hyötyäkin tuotti minulle korien punominen. Monien hukkayritysten jälkeen olin oppinut tämän taidon, ja viidakosta leikkaamistani ja keittämällä

pehmittämistäni nuorista varvuista punoin kokoon ison joukon eri-suuria koreja, joissa säilytin ohrasatoani, jauhoja ja kuivattuja hedelmiä. Olin näet metsässä tavannut villoin kasvavia viiniköynnöksiä ja niissä mitä herkullisimpia rypäleitä. Tuoreina ne kuuluivat jokapäiväiseen ruokajärjestykseeni, mutta sadeajan varalta olin oppinut kuivaamaan niitä auringossa, niin että sain mitä parhaita rusinoita. Täten en ollut enää pakotettu turvautumaan pelkkään lihasärpimeen, joka on kyllä omiaan voimistamaan miestä, mutta myöskin tylsistyttämään hänen älyllisiä ominaisuuksiaan.

V LUKU.

Jalanjälkiä hiekassa.

Tällä tapaa kului useita vuosia. En koskaan nähnyt laivaa enkä toisia ihmisolentoja, mutta minä olin oppinut tyytymään kohtaalooni ja olin tavallani onnellinenkin, kun en enää surrut ja ikävöinyt mitään niistä asioista, jotka uskoin iäksi kadottaneeni. Minä luotin Jumalaan, olin turvassa maailman pahuudelta ja viettelöksiltä; ja koska tarve on kaiken kekseliäisyyden äiti, olin oppinut valmistamaan monenlaisia esineitä ja tarvekaluja, joista minulle oli mukavuutta ja hyötyä, miten kömpelöitä ja raskaasti liikuteltavia ne olivatkin.

Ulkomuodostani ja asustani tähän aikaan antanee seuraava kuvaus käsityksen:

Partani ja tukkani olin jättänyt leikkaamatta — ketäpä varten täällä olisinkin sievistänyt itseäni? — niin että ne roikkuivat rinnalleni ja hartioilleni. Päässä minulla oli korkea liputon vuohenahkahytyrä, josta riippui alas selälle suojakappale auringonpoltetta ja sadetta vastaan. Muuna pukuna oli samoin vuohennahasta valmistettu jakku ja polvihousut, karvapuoli ylöspäin (sekin suojaksi sadetta vastaan, joka kastelematta valui karvoilta alas). Sukkia ja kenkiä ei minulla ollut, mutta niitä korvasivat jonkinmoiset nahkatalukat, jotka kiinnitettiin nahkahihnalla pohkeiden ympäri.

»Kylvin taasen jyviä maahan.»

: Unillani oli leveä vuohennahkainen vyö, josta aina ulkona ollessani riippui pieni saha ja kirves. Olan yli kävi toinen vyö, johon oli ripustettu vasemman kyynänpääni kohdalle kaksi nahkapsua, toinen ruutia, toinen luoteja ja hauleja varten. Selässäni roikkui iso juurivasu, olallani pyssy ja paraassa tapauksessa kaksi-

kin. ja pääni päällä kannoin kummannäköistä, vuohennahasta tehtyä ja päivänvarjoa muistuttavaa kapinetta, jolla suojasin itseäni helteeltä ja sateelta. Olen varma, että ulkonäköni olisi kotimaassani pelottanut lapsia juoksemaan parkuen äitiensä turviin.

Nytpä tulen merkilliseen tapaukseen, joka teki käänteensä rauhallisessa, vaikkakin yksitoikkoisessa elämässäni.

Olin eräänä päivänä lähtenyt tutkimaan muuatta saaren etäisintä osaa. Rantahietikkoa astellessani pysähdyin äkkiä kuin ukosen iskemänä. Edessäni näin hiekassa vereksiä paljaan ihmisjalan jälkiä! Näkemäni vaikutti minuun aivan kuin olisin tavannut vastassani elävän ihmisolennon. Kuuntelin ja tähystelin ympärilläni joka hermo jännitettynä, mutta mitään erikoista en voinut kuulla enkä nähdä. Kiipesin läheiselle kunnalle nähdäkseni paremmin; palasin takaisin rannikolle ja tutkin sitä tarkasti. Mutta mitään muuta tavatonta en havainnut kuin nuo yksinäisen kulkijan jäljet. Palasin uudelleen niitä tarkastamaan, eivätkö ne mahdollisesti olleet vain harhanäkyä tahi omia jälkiäni; mutta ei — varpaiden ja kanta-pään painannaiset erottuivat selvästi, siis ne olivat ihmisjalan jälkiä, minun tallukkaini jälkiä paljon pienemmät ja somemmat.

Tulin tästä niin silmittömän kauhun valtaan, että pakenin

»Neuloin vaatekerran turkiksistani.»

»Illoin lypsin vuoheni.»

päätäpahkaa talooni — tai oikeammin linnaani, joksi sitä siitä lähtien aina ajatuksissani nimitin —, vilkkuen tavantakaa taakseni ja kuvitellen jokaista pensasta, kivijärkälettä ja maankohoumaa matkani varrella verenhimoiseksi viholliseksi.

Kotia tultuani tarkastin huolellisesti paalumuurini, mutta sen paalut kun olivat tehneet juurta ja silmikoineet, oli niistä muodostunut tiheä, läpinäkemätön ja -pääsemätön viidakko, jonka takana ei kukaan kuolevainen olisi voinut ajatella ihmisasuntoa olevan. Latasin kaikki pyssyni ja pistoolini, hioin kirveeni ja tapparani ja asetin ne käden ulottuville. Nukkumisesta ei sinä yönä tullut mitään — mieleni oli liian kuohuksissa näkemästäni. Välistä päättelin, että sen täytyi olla itse paholainen, sillä kuinka olisi mikään ihmisolento päässyt tänne saarelleni, jonka jo kauvan sitten olin huomannut aivan asumattomaksi! Missä oli alus, jolla odottamaton vieras oli tullut? Ja missä olivat toisten tulijain jalanjäljet? Tiesin, että jossakin kaukana oli mannermaa tai saari, sillä etäällä taivaanrannalla siinti alati selkeällä ilmalla kapea usvapilven tapainen juova, jonka voitiin nähdä asuntoni vastakkaiselta rannalta. Sieltä kai arva-

tenkin oli villejä käynyt täällä kanootilla, mutta havaittuaan saareni niin autioksi ja lohduttomaksi he olivat tulleet katumapälle ja lähteneet tiehensä.

Ajatus, että he mahdollisesti olivat saattaneet nähdä minun venheeni, jota säilytin vastakkaisella rannalla suojaaisessa lahdelmassa (olin näet onnistunut vuosikautisen aherruksen perästä polttamalla kovertamaan jylhästä puunrungosta itselleni villikanoottien tapaisen kevyen veneen, jota voin yksin liikutella), kiusasi minua monet kuukaudet jälkeinpäin, kunnes eräänä aamuna rukoiltuani otin esiin raamatun ja luin siitä seuraavat sanat: »Luota Herraan ja ole hyvässä turvassa, sillä Hän vahvistaa sydämesi.» Tämä lupaus hälvensi levottomuuttani, ja kiitollisena laskin kirjan kädestäni.

Minä päätin nyt valita otollisia paikkoja saaren eri osissa lymyapaikoikseni, aidata ne hyvin tuosta kasvamisintoisesta puulajista hakatuilla paaluilla ja naamioida aidat vielä turpeilla ynnä punouksella nuorista kasveista, niin ettei tottumaton silmä erottaisi niissä mitään erikoista. Kuhunkin tällaiseen paikkaan aijoin piilottaa puolisen tusinaa vuohia, niin että jos minun täytyisi paeta vihollisteni tieltä entisestä turvapaikastani, löytäisin aina uuden, jossa minun ei tarvitsisi nälkään nääntyä.

Tämä työ vei minulta monen viikon ajan, ja juuri kun olin päättänyt yhden sellaisen aitauksen teon ja noussut eräälle kukkulalle tähyttämään uutta soveliasta paikkaa, olin merelle katsahtaessani näkevinäni kaukana tumman pilkun. Pelkillä silmilläni en voinut päätellä, mitä se oikein voi olla, jonka vuoksi päätin, etten enää koskaan lähtisi liikkeelle ilman laivasta korjaamaani kaukoputkea. Harmissani ja epämääräinen pelko mielessä laskeusin kukkulalta alas merenrantaan, ja siellä kohtasi minut näky, joka oli omiaan kivettyttämään minut siihen paikkaan.

Rantahiekka oli täynnänsä pääkalloja, käsiä, sääriluita ja muita ihmisruumiin osia. Muutamassa kohdassa kyti vielä tulisijan jäännöksiä, ja niiden ympärillä oli istumalla tallattu avara piiri. Ilmeisesti olivat katalat ihmissyöjät täällä viettäneet saastaista voittoateriaansa!

Tuijotin hirmustuneena noita kamalia jätteitä, kunnes vatsaani rupesi inhosta ja kauhusta pahasti vääntämään ja minä olin pyörtyä. Sitten palasin niin kiiruusti kuin kerkisin majaileni, ja sinne tultuani viskausin virtavat kyneleet poskillani polvilleni ja kiitin Jumalaa, että Hän oli paiskannut minut meren aalloista sille puolelle saarta, jonne nuo raakalaiset eivät olleet koskaan osanneet,

VI LUKU.

Luola.

Kokonaisen vuoden edellä kerrotun hirvittävän kokemuksen jälkeen elin paljon varovaisemmin kuin ennen. Arastelin lyödä naulaa, missä sellaista tarvittiin, ja kaataa kirveellä polttopuuta, saatikka ampua itselleni metsänriistaa, peljäten että pauke ja pamahdukset kuuluisivat tuntemattomain vihollisten korviin. Jopa sai liedeltäni puunlatvojen yli kohoava sauhukin minut levottomaksi. Siksipä vihdoin päätin siirtää koko keittohommani johonkin sellaiseen paikkaan kauvempaan metsässä, jossa ilmitulemisen vaara olisi vähäisempi, ja sanomattomaksi ilokseni löysinkin vähän etsimisen perästä oikean luonnollisen luolan.

Leikkelin tällöin tiheästä viidakosta paksuja oksia polttaakseni niistä sysiä keittiötäni varten (sillä tahdoin niin kauvan kuin vain voin nauttia keitettyä ruokaa enkä alentua petojen tavalla ahmimaan raakaa lihaa), ja silloin satuin äkkäämään, että viidakon perältä korkean kallion juurelta ammotti jotakin mustaa. Raivasin itselleni pääsyn katsomaan sitä lähempää ja havaitsin tuon mustan olevan kallion sisään menevän aukon eli luolan suun. Mutta sangen joutuisasti minä vetäydyin taas takaperin, sillä etempää luolan mustasta pimeydestä paistoi vastaan kaksi kiiltävää, kiinteää pilkkua. Päätelin niitä jonkun petoeläimen tai villi-ihmisen tai kukaties itsensä paholaisen silmiksi. Mutta sitten tuijotellessani kaukaa kyyrysiltäni noihin pelottaviin pilkkuihin rupesi järkeni soimaamaan minua joutavasta pelkuruudesta. Olinhan ypöyksin jo parinkymmenen vuoden ajan elänyt autiolla saarella pelkäämättä petoja ja paholaista, ja nytkös vasta rupesin jänistämään vaaraa, jonka luonnetta ja laatua en edes vielä tuntenut. Rohkaisin siis mieltäni, tein tulisoihdun pihkaisesta oksasta ja puristaen toisessa kädessäni lujasti kirvestä aloin lähetä varovaisesti aukon suuta. Mutta enpä ollut ottanut montakaan askelta, kun sain syytä peljästyä vielä kahta kauheammin: luolan syvyydestä kuului äänekäs huokaus niinkuin kuolemaa tekevältä ihmiseltä, sitten sekavaa jupinaa kuten vaivaloista puhumista, ja sitten jälleen raskasta huokailua.

Peräydyin uudelleen ja tunsin kylmän hien peittävän ruumistani, ja jos minulla olisi ollut lakkihytyräni päässä, niin luulen että pystyyn nouseva tukkani olisi pudottanut sen maahan. Mutta

jälleen kokosin kaiken rohkeuteni, siunasin itseni ja kantaen soihtua korkealla pääni päällä saapastin luolan sisään. Kuvitelkaapa hämmästykseni ja huojennustani, kun tuo hirvittävä olento näyttäytyikin isoksi, minua pelkääväksi pukiksi, joka nähtävästi teki juuri loppuaan. Kun se ei kyennyt itse pääsemään jaloilleen, jätin sen rauhaan, arvellen että se voi yhtä paljon pelottaa villejäkin, jos näitä saarelle ja luolaan saapuisi, kuin äsken minua.

Rupesin nyt soihtuni valossa tarkastelemaan luolaa ja havaitsin sen epäsäännölliseksi aukeamaksi, joka oli noin kaksitoista jalkaa läpimitaten. Perällä ammotti toinen aukko, joka vei johonkin sisempään luolaan; mutta kun se oli niin matala, että minun olisi pitänyt ryömimällä kulkea siitä, jätin toisen luolan tutkimisen huomispäiväksi, jolloin omatekoisten vuohenrasvakynttiläin valossa kävin nelinkontin aukosta sisään. Jos ovi olikin ahdas ja tie kaita, niin oli sisässä sitä väljemmät tilat. Sisemmän luolan katto kohosi äkkijyrkästi ainakin kahdenkymmenen jalan korkeuteen, ja mitään niin ihanaa näkyä, kuin mikä nyt leimahti vastaan kynttiläntuikkeen hohteessa, en ollut ikinä nähnyt. Sadat ja tuhannet valot helottivat silmiini katosta ja seinistä; lieneekö kallio sisältänyt pinnassaan kultaa vaiko timantteja tai muita kalliita kiviä, sitä en tiedä, enkä suoraan sanoen siitä suuria välittänytkään. Sitä hauskempi oli huomio, että permantona oleva hiekka oli kuivaa ja tasaista sora ja seinätkin samoin vapaat kosteudesta, niin että voi arvata, etteivät käärmeet ja muut inhottavat vieraat pitäneet sitä tyyssijanaan.

Tällainen luonnon laatima huone ja moinen salainen ja helposti suojattava sisäänkäytänä tarjosivat minulle erinomaisen turvapaikan vaaran hetkenä. Erikoisesti päätin tuoda tänne koko ruuti-varastoni ja enimmäkseen ampuma-aseeni. Pukkivanhus heitti jo seuraavana päivänä henkensä, ja kun minun oli helpompaa haudata se luolaan kuin raahata aukosta ulos, kaivoin sille pehmeään soraan syvän kuopan viimeiseksi leposijaksi.

VII LUKU.

Perjantai.

Olin jo elänyt saarellani kolmekolmatta vuotta ja niin kotiutunut sinne, että jollei tuota alituista villien ihmissyöjäin pelkoa olisisi ollut painajaisena, en koskaan olisi ikävöinytkään sieltä pois, vaan elänyt rauhallisesti maallisen vaellukseni loppuun ja sitten laskeutunut pukkivanhuksen tavoin luolani sorapermannolle kuolemaan. Papukajani oli vielä virkeä äijä — se elikin luonani kuusikolmatta vuotta — ja piti pitkiä tuttavallisia pakinahetkiä kanssani. Entinen laivakoira oli ollut uskollinen metsästystoverini kuudentoista vuoden ajan, kunnes kuoli vanhuuden heikkouteen. Kissani sen sijaan olivat lisänneet sukuaan siihen määrään, että niistä tuli minulle oikea risti ja vaiva, ne kun rupesivat syömään kaikki talteen hankkimani lihavarat. Sen vuoksi minun täytyi surmata niistä moniaita, ja toiset karkasivat metsään ja villiityivät siellä peräti; vain pari pidin luonani ja hukutin säännöllisesti niiden poikaset. Vuohilaumani lisäytymisestä sen sijaan pidin hellää huolta; käyden laitumella aitaamissani paikoissa ne luovuttivat minulle maitoa, voita, tuoretta lihaa ja vaatteiksi käyttämiäni nahkoja.

Joulukuu sattui sinä vuonna, jonka merkkitapahtumista nyt käyn kertomaan, olemaan hyvin lämmin, ja ohravainioitteni korjuu toi minulle uutterata urakkata varhaisesta aamusta myöhään iltaan. Käydessäni eräänä aamuna päivän vähän valjetessa niitä tarkastamaan hämmästyin suuresti nähdessäni valkean tuiketta etäältä rannalta; ja hämmästykseni vaihtui peljästykseksi, kun näin että valkea oli tällä kertaa *minun* puoleisellani rannalla!

Aivan tyrmistyneenä pysähdyin siihen paikkaan, sillä kohta iski päähäni ajatus, että jos villit näkivät ohrani leikattuna tahi vielä pystyssä, niin arvaisivat he kohta ihmisiä täällä asustavan, eivätkä lepäisi kunnes olisivat saaneet minut käsiinsä.

Seissoin ymmälläni ja aprikoiden ainakin pari tuntia, kunnes — jaksamatta enää kestää sietämätöntä jännitystä — kiipesin nuora-portaiden avulla sen kukkulan harjalle, jonka juurella asuntoni sijaitsi. Sinne päästyä heittäydyin maahan pitkäkseni, otin esiin kaukoputkeni ja rupesin tähystelemään sinne päin, mistä olin nähnyt valkean loimon.

Nuotion ääressä keksin yhdeksän villiä — ei tietenkään lämmitelläkseen, sillä päivä oli kovin helteinen, vaan mässätäkseen ihmislihalla. Oliko saalis otettu elävänä vaiko tapettuna mukaan, sitä en kyennyt niin kaukaa erottamaan. Vedenrajassa oli kaksi kanoottia.

Pian palasi vuoksi, jolloin villit nousivat veneisiin ja alkoivat soutaa nopeasti tiehensä. Kohta heidän lähdettyään kiirehdin heidän pitopaikalleen, missä tarjoutui hirvittävä näky. Rantahiekassa oli huiskin-haiskin ihmisluita, veritäpliä ja syötäväksi kelpaamattomia ruumiinosia. Näkemäni täytti minut sanomattomalla iljetyksellä; mutta se opetti minua myöskin entistä suurempaan varovaisuuteen. Seuraavina kuukausina minä tähystelin joka päivä kiikarilla merelle, saapuisiko sieltä uusia tulokkaita minun puolelleni rantaa.

Kauvan osottautui pelkoni turhaksi, vaikka jännitys kasvoi yhä sietämättömämmäksi; kunnes eräänä aamuna näin kokonaista viisi kanoottia vedetyksi sen vuoripuron suuhun, jonka saarelle saavutuani olin valinnut satamakseni. Väki oli kuitenkin jo ennättänyt nousta maihin ja oli poissa näkyvistäni. Kiipesin uudelleen kotikukkulan huipulle, josta voin kaukoputkella nähdä kolmisenkymmentä villiä tanssivan hurjin elein valmiiksi viritetyn nuotion ympärillä.

Minun katsellessa tuota menoa erosi parvesta muutamia tanssijoita ja lähti kanoottien luo, joista raahasivat kaksi surkean näköistä vankia mukaansa. Toinen näistä iskettiin nuijalla kohta kuoliaaksi, ja pari kolme raakalaista kävi leikkelemään ruumiista palasia, jotka viritettiin vartaisiin valkean yli. Eloonjäänyt sai seista yksinään syrjässä, kunnes hänenkin vuoronsa tulisi. Mutta tällöinpä lienee miesparan vallannut väkevä elämän- ja vapaudenrakkaus, sillä kädet pään yli kohotettuina hän rupesi vihasti juoksemaan pakoon rantahiekkaa pitkin — ja mikä teki seikan erittäin arveluttavaksi — suoraan minun asunnolleni päin!

Minun täytyy tunnustaa, etten koko monivaiheisen elämäni aikana ollut koskaan niin säikähtänyt kuin tällöin, sillä pelkäsin tietysti koko villiparven syöksevän hänen perässään minua kohti. Pysyin kuitenkin alallani ja näin suureksi huojennukseksi, että ihmissyöjistä vain kolme oli ryhtynyt takaa-ajoon, ja että pakoon livahtanut miesparka jätätti vainoojansa melkoisesti jällelleen. Arvelin että jos hän jaksaisi pitää tuota vauhtia puolisenkin tuntia, onnistuisi hänen päästä heidän näkyvistään.

Purolle päästyään ui pakolainen kuin kala sen yli, eikä vesi estänyt takaa-ajajiakaan kohta jatkamasta kilpajuoksua, mutta kolmas, joka ilmeisesti oli uimataidoton, jäi seisomaan neuvottomana toiselle rannalle. Tällöin lähetti laupias taivas minun mieleeni ajatuksen, että minun piti koettaa pelastaa uhriparka hänen julmien vainoojainsa käsistä. Tämän ajatuksen kannustamana lähdin juoksemaan minkä kerkisin tulijoita vastaan.

Heti minut huomattuaan pakeneva pysähtyi äkisti, tuijotellen vuoroon minuun, vuoroon olkansa yli perästä tuleviin. Minä viittasin eleillä häntä lähestymään luottavaisesti, ja käyden sitten polkua pitkin etummaista lurjusta vastaan iskin tätä pyssynperällä rajusti päähän, niin että hän taintuneena kellähti pitkäkseen. Samassa tuokiossa älysin toisen villin asettelevan nuolta jouselleen, jonka vuoksi ojensin tuliluikkuni häntä kohti ja ammuin hänet hengiltä.

Mutta tämä teki pakolaisparkaan odottamattoman, tahi oikeastaan hyvinkin ymmärrettävän vaikutuksen: hän tyrmistyi kuin muuttuen kiveksi kuullessaan laukauksen ja nähdessään vihamiehensä kaatuvan hengettömänä ilman mitään näkyväistä aihetta. Minä viittoilin hänelle edelleen ja koetin hymyillä niin lempeästi kuin suinkin taisin, niin että hän vihdoin rohkeni lähestyä minua, polvistui eteeni ja suuteli hiekkaa jalkaini juuressa. Sitten painoi hän päänsä maahan asti ja tarttuen jalkaani laski sen keveästi pääläelleen; täten hän arvatenkin tahtoi vanna minulle ikuisen uskollisuuden ja orjuuden valan.

Tällä välin oli minun äsken tainuttamani villi vironnut ja ällisteli nyt silmät selällään meitä. Sen nähdessään *minun* villini — siksi kai minun on häntä nimittäminen — antoi minulle merkin, että lainaisin hänelle hetkiseksi miekkani. Sen saatuaan hän muutamalla valtavalla loikkauksella karkasi vihollisensa kimppuun ja löi tältä yhdellä iskulla pään irti ruumiista. Sitten hän antoi minun merkeillä ymmärtää, että hän aikoi kaivaa molemmat ruumiit hiekkaan, jotta eivät toiset villit mahdollisesti jälkiä seuratesaan keksisi niitä; ja sen työn hän suoritti, pelkin käsin kaivamalla hiekkaa, hämmästyttävän lyhyessä ajassa. Sen päätyttyä otin hänet mukaani, en toki linnaani, vaan erääseen etäämmällä sijaitsevaan varaluolaan, panin hänen eteensä leipää ja vesiruukun, levitin kuivaa ruohoa makuusijaksi ja viittasin häntä käymään levolle. Lujasti murkinoituaan hän oikaisihe ruohokasalle ja nukahti kohta sikeästi.

Tällöin oli minulla hyvä tilaisuus tarkastella turvattiani. Hän

oli sirokasvuinen nuori mies, arviolta kuudenkolmatta ikäinen, jäsenet voimakkaat, kasvoilla avoin, miehekäs ilme eikä suinkaan tuo villedillä tavallinen luihu ja ynseä; varsinkin hänen hymyllessään siinä ilmeni melkein eurooppalaisen sydämellisyyttä. Hiukset olivat pitkät ja kiiltävän mustat, iho hyvin ruskea, melkein oliivin karvainen, eikä suinkaan sellainen vastenmielisen likaruskea kuin Brasilian alkuasukkailla näkee. Sievätekoista suuta sulki huulipari, jonka välistä paistoi helmenvalkoa hammasrivi.

Herättyään hän karkasi pystyyn ja juosten luokseni vakuutti taas kaikilla mahdollisilla eleillä minulle kiitollisuuttaan ja nöyryyttään. Palasin hänen kanssaan rannalle katsomaan, missä hommissa villit olivat, mutta nämä olivat jo lähteneet tiehensä koko saarelta. Huomatessani, kuinka himokkaasti hän katseli rantahietkolla viruvia ihmislihan jätteitä, osotin kaikilla kauhun ja inhon merkeillä, ettei moinen raakalaisuus käynyt minun valtakunnassani laatuun ja että heti kohta surmaisain hänet, jos hän yrittäisi noudata vanhaa mielihaluaan.

Sitten vein hänet linnaani, puin hänen päälleen kunnollisen vaatekerran ja rupesin opettamaan hänelle ihmistapoja. Kaikkein ensiksi annoin hänen tietää, että hänen nimensä oli tästä lähtien oleva *Perjantai*, koska olin sinä viikonpäivänä pelastanut hänet, ja että hänen tuli nimittää minua isännäksi, samoin opetin hänelle »kyllä» ja »ei» sanojen merkitykset. Hänen oma puhekielensä oli luonnollisesti minulle käsittämätöntä, mutta sittenkin oli sanomattoman rattoisata kuunnella sitä, sillä enhän ollut kuullut ihmishäntä — omia äänekkäitä vaikerruksiani lukuunottamatta — viiteenkolmatta pitkään vuoteen.

Seuraava vuosi oli hupaisin koko saarella olo-aikanani. Perjantai oppi piankin puhumaan äidinkieltäni sängen hyvin ja muistamaan melkein kaikkien esineiden ja asiain nimitykset kohta ensi kuulemaltaan. Sitäpaitsi miellyin päivä päivältä yhä enemmän hänen lempeään, rebelliseen ja pelkäämättömään olemukseensa, niin että opin pitämään hänestä kuten ennen vanhaan paraasta eurooppalaisesta ystävästäni. Ajanmittaan sain hänen puheistaan selville, että tuo taivaanrannalla häämöttävä ja minun mantereeksi luulemani maaläikkä oli iso saari, jonka sittemmin tulin tietämään Trinidadiksi. Sen asukkaista ja niiden elämästä kertoi Perjantai, että aina kun kahden vihamielisen »kansan» jäsenet tappelussa löivät kilpailijansa, söivät voittajat kohta voitettujen suuhunsa, ja

»Rupesin opettamaan hänelle ihmistapoja.»

mieluummin jollain vieraalla saarella, jotta juhla oudossa ympäristössä oikein juhralta tuntuisi. Tämä seikka selitti villien vierailut minun saarellani.

Milloin vain oli joutohetkeä, koetin parhaani mukaan valistaa Perjantaita. Huomatessani, ettei poikaparalla ollut juuri mitään käsitystä uskonnollisista asioista, opetin hänelle — tosin tehden hitaita ja tuiki perusteellisia edistysaskelia — kristinopin alkeet ja suloisen sanoman ihmiskunnan pelastuksesta Vapahtajamme uhrikuoleman kautta. Hän kuunteli minua kiihkeästi ja teki monesti kysymyksiä, joihin minun oli vaikea keksiä vastausta; jonka vuoksi olin pakotettu lähettämään hänet hetkeksi johonkin toimeen ja yksin jäätyäni rukoilin palavasti Jumalta, että Hän antaisi minulle kykyä ja viisautta valistaa tätä pakanaraukkaa, avata hänen silmänsä, suunsa ja sydämensä oikeaan Herran tuntemiseen ja tunnustamiseen.

Sitten elimme häiriytymättömän onnellisina edelleen kolme vuotta; eikä liene kellään ihmisellä koskaan ollut niin uskollista ja kiintynyttä palvelijaa ja seuralaista kuin Perjantai oli minulle.

VIII LUKU.

Valkoinen vanki.

Muuanna aamuna oli minulla hyvin kiirettä tointa, niin etten joutanut metsälle, jonka vuoksi huusin Perjantain puheilleni ja käskin hänen menemään rantaan ja noutamaan kilpikonnat. Sellaisia pyydystimme aina yhden viikossa lihan ja munien takia, jotka keitettyinä tai paistettuina olivat mainiota ja maukasta ravintoa.

Seuralaiseni ei ollut kerinnyt olla pitkäkään tovia asiallaan, kun näin hänen palaavan juoksujalkaa ja ilmeisesti kovan mielenliikutuksen valtaamana. Ennenkuin ennätin tiedustaa syytä hänen äkilliseen paluuseensa, huusi hän huohottaen:

»Oi, isäntä! Isäntä! Kuinka surkeaa! Kuinka paha!»

»Mikä nyt on hätänä, Perjantai?» minä kysyin levottomana.

»Oih, tuolla alhaalla», hän toimitti viittiloiden jällelleen, »olemas yksi, kaksi, kolme kanoottia!» Poika parka vapisi niin, että vaivoin kykeni pystyssä pysymään, sillä hän oli saanut päähänsä, että villit olivat tulleet häntä hakemaan, silpoakseen hänet palasiksi ja syödäkseen makoisiin suihin.

Minä rauhoitin häntä minkä osasin, vaikka totta puhuen olin itsekin kaikkea muuta kuin rauhallinen, ja käskin hänen lataamaan kaksi haulikko raehauleilla sekä ottamaan ne ynnä kirveen mukaansa. Itse latasin neljä muskettia järeillä luodeilla sekä molemmat pistoolini, ja ripustettuani miekan vyölleni ja kiikarin ryntäilleni lähdin kiipeämään kukkulalle, jolta kohta erotinkin kolme kanoottia, ja niissä yksikolmatta villiä ynnä kolme vankia.

Alas laskeuduttuani käskin Perjantain seuraamaan aivan äänettömästi kintereilläni eikä kohottamaan sormeiansakaan sotatoimiin, ennenkuin antaisin hänelle määräyksen. Sitten aloimme pujotella tulijoita kohti metsän halki, pitäen visusti varalla, etteivät nämä saisi nähdä meistä vilaustakaan. Kun vain kapea metsäharjanne enää erotti meidät heistä, lähetin Perjantain ryömien tähystämään, missä puuhissa vihollisemme olivat. Hän palasi kohta ilmottaen, että villit istuivat nuotion ympärillä syöden yhtä vangeista, että molemmat toiset viruivat köytettyinä läheisyydessä valmiina hekin tapettaviksi, ja että *toinen niistä oli valkoinen mies!*

»Lähdimme yhdessä villedä vastaan.»

voittaneeksi kahta. Villit joutuivat sanomattoman kauhistuksen valtaan, eivätkä tienneet mille suunnalle oikein paeta. Seuraavassa tuokiassa me ammuimme uudelleen ja kuoletimme vielä kaksi, ja useita haavoittuneita hoiperteli parkuen ja käsiään heiluttaen edestakaisin rantabiekalla.

Tarttuen ladattuihin varamusketteihimme ryntäsimme nyt suoraa päätä auttamaan valkoista vankia. Molemmat tätä tappaamaan lähetetyt villit syöksivät suinpäin karkuun meidät nähtyään, ja toiseksi eloonjääneet säntäsivät silmittömän kauhun vallassa kanooteilleen. Perjantain lähtiessä heidän jälkeensä kävin minä vangin luo, nostin hänet pystyyn ja kysyin portugalinkielellä, kuka hän oli.

Kuullessani tuon sanoman sydämeni täyttyi kauhulla, ja minun oli vaikea pidättää suuttumustani ja kärsimättömyyttäni. Ryömien puulta puulle saavuimme metsän reunaan pienen kohonnan suojaan, josta voimme selvästi erottaa satakunnan metrin päässä istuvat villit.

Nyt ei ollut hetkeäkään hukattavana. Yhdeksäntoista villin jäädessä kyyröttämään valkean ympärille lähti kaksi teurastamaan poloista valkeaa miestä, katkoen ensi työkseen hänen jalkojaan kammitsevan köyden.

»Kas nyt!» sanoin Perjantaille, ja yht'aikaa laukaisimme molemmat tuliluikkumme. Perjantai surmasi kaksi ja haavoitti kolmea muuta yhdellä laukauksella; minulla sen sijaan oli huonompi onni, kun sain surmatuksi vain yhden ja haavoittaneeksi kahta.

»Christianus» (kristitty), vastasi hän latinaksi, mutta oli niin heikko, että tuskin jaksoi puhua tai seista. Annoin hänen nauttia hiukan rommia ja palasen leipää, ja kohta kun hän oli näistä vähän voimistunut, ojensin hänelle miekkani ja toisen pistooleistani sanoen:

»Senhor (herra), perästäpäin saamme puhella, mutta nyt meidän täytyy taistella. Jos teillä on yhtään voimia jäljellä, niin ottaa nämä ja käykää mukaan.»

Hän otti aseet kiitollisesti vastaan, ja pelkkä niiden kosketuskin tuntui vuodattavan häneen uutta ryhtiä, sillä hän karkasi pyöveliensä kimppuun niinkuin haavoitettu leijona ja hakkasi heistä oitis kaksi maahan.

Tällävälän olivat veneisiin pelastuneet villit lähteneet henkensä edestä soutamaan merelle. Yhden kanooteistaan he olivat kumminkin jättäneet rannalle, ja suuri oli hämmästykseni, kun näin Perjantain lankeavan kolmannen, vielä kanootin pohjalla viruvan vangin kaulaan ja hyväilevän tätä mielettömän ihastuksen valtaamana. Hän huusi ja luikkasi, hyppäsi jälleen rantahietikolle, löi käsiään yhteen ja tanssi vimmatusti, aivan kuin olisi menettänyt järkensä. Kesti hyvän aikaa, ennenkuin sain hänet sen verran tyyntetyksi, että hän kykeni puhumaan järkevästi; mutta silloinpa sainkin kuulla, että tuo kolmas, kamalasta kuolemasta pelastettu villiparka oli hänen isänsä!

IX LUKU.

Poislähtö saarelta.

Kun molemmat uudet alamaiseni olivat levosta ja ravinnosta saaneet virkeitä voimia, tiedustelin kuinka he olivat saarelleni joutuneet, Perjantain ollessa tulkkina minun keskustellessa hänen isänsä kanssa.

Valkoinen mies oli espanjalainen, yksi seitsemästätoista haaksirikkoisesta, jotka meri oli viskannut sen villiheimon asumalle rannalle, johon Perjantai ja tämän isä kuuluivat. Nämä villit olivat kohdelleet heitä lempeästi; mutta sitten oli muuan vieras ja julma

tapainen heimo hyökännyt kylään, tappanut osan asukkaista ja raa-
hannut toisia mukaansa orjuuteen, niiden joukossa tämän espanja-
laisen ja Perjantain isän. Sitten olivat voittajat tapansa mukaan
tulleet minun saarelleni viettämään irstasta juhla-ateriaansa, jonka
minun odottamaton väliintuloni oli niin tuimalla tavalla keskeyttänyt.

Seuraavina viikkoina pidin pitkiä keskusteluja espanjalaisen
kanssa, ja niiden tuloksena oli, että päätin lähettää hänet ynnä
Perjantain isän kanootilla viemään sanaa toisille haaksirikkoisille,
jotta nämä saapuisivat saarelleni elämään meidän luonamme. Tuuma
pantiin kumminkin toimeen vasta useiden kuukausien perästä, sillä
meidän täytyi tietysti varata vieraillemme kylliksi viljaa ja kuivattuja
rypäleitä sekä kasvattaa vuohikarjamme paljon monipäisemmäksi
vastaanottamaan niin suurta lisäystä valtakuntani väestöön.

Kun mielestäni eloa ja karjaa oli karttunut kyllin runsaasti, varus-
tin villien jättämään isoon kanoottiin tarpeeksi muonaa matkaa
varten. Perjantain isä arveli löytävänsä hyvin hänen heimonsa
asumalle saarelle, jonka vuoksi hän sai olla kanootin kapteenina.
Sovimme, että he palatessaan ripustaisivat veneen kokkaan jonkun
tietyn merkin, jotta olisin varma tulijoista, ja sitten toivotin lähti-
jölle onnellista matkaa ja paluuta.

Kului moniaita viikkoja ilman että odotettuja vieraita kuului;
kunnes Perjantai eräänä aamuna hänelle ominaisella vilkkaalla tavalla
syöksähti luolaan luokseni ja huuteli: »Isäntä, isäntä, ne tulemas,
ne tulemas!»

Minäkin hypähdin tietysti pystyyn ja säntäsin mahdollisia
vaaroja ajattelematta aivan aseettomana ulos luolastani, jonka paalu-
ja seiväsvallitus oli vuosien kuluessa muuttunut tiheäksi metsiköksi.
Juoksin alas rantaan ja näin suureksi hämmästyksekseni puolen
penikulman päässä merellä purjeveneen laskevan suoraan saartani
kohti. Palasin kiireimmän kautta takaisin asuntooni, huusin Per-
jantain puheilleni ja käskin häntä pysymään lähelläni, sillä tulijat
eivät olleetkaan odottamiamme vieraita, emmekä tienneet saapu-
vatko he ystävällisissä vaiko vihamielisissä aikeissa. Sitten riensin
ylös kukkulalle tähyttämään kiikarilla, ja sieltä näin ison laivan
olevan ankkurissa parisen penikulman päässä etelä-kaakkoon päin
saarestani. Purjeiden ja takilan muodosta päättelin sitä englantil-
laiseksi alukseksi ja saapuvaa purtta sen suurveneeksi.

Sanoillani en voi kuvata ihastusta, jolla tämä keksintö minut
täytti; mutta sen ohella oli minulla joitakin selittämättämiä epäi-

lyksiä, jotka saivat minun pysymään varuillani. Olivatkohan asiat tuolla laivalla oikein? Mitä tekemistä oli englantilaisella laivalla tässä etäisessä maailmankolkassa, kaukana kaupan valtateiltä? Eihän nyt pitkään aikaan ollut myrskyäkään, joka olisi pakottanut sen täältä turvaa etsimään. Jos tulijat todella olivat englantilaisia, niin he eivät ehkä tulleetkaan missään hyvissä aikeissa; ja siinä tapauksessa oli minun parempi pysytellä piilossa kuin lyöttäytyä merirosvojen ja murhamiesten kanssa puheisiin.

Kauvan ei epätietoisuuteni kestänytkaan; purjevene laski rantaan ja miehet nousivat maihin. Huomasin että kahdeksan heistä oli asestettuja, mutta kolme näytti olevan vankeja. Nämä paiskattiin kovakouraisesti pitkäkseen rantahietikolle, jonka jälkeen aseelliset roistot — sellaisiksi minä heidät käytöksestään arvasin — hajautuivat maleksimaan saarella.

Heti heidän kadottua näkyvistäni otin Perjantain mukaani ja me ryömimme varovaisesti rinnettä alas noiden kolmen onnettoman miehen luo. Heidä ei oltu pantu köysiin, mutta tieto heille aiotusta kohtalosta oli saanut heidät epätoivon partaalle.

»Hyvät herrat», huusin heille jo etäältä, »älkää peljästykö meidän tuloamme — ehkä teillä on ystäviä lähempänä kuin aavistattekaan».

He kavahtivat ylen hämmästyneinä pystyyn, ja yksi heistä kääntyi hattu kädessä minua puhuttelemaan. »Herrani», hän sanoi, isojen kyynelten juostessa alas poskiltaan, »näenkö edessäni jonkun jumalan vai enkelin vaiko oikeinko todellisen ihmisen?»

»Älkää epäilkö silmiänne», minä vastasin, puettuna karvatami-neihini, musketti kummallakin olallani, pistoolipari ja miekka vyössä, »eivät enkelit tällaisilta mahda näyttää. Minä olen ihminen, englantilainen niinkuin tekin. Kertokaa minulle avoimesti, miten voimme auttaa teitä.»

Lyhyesti puhuen oli puhuttelijani tuo merellä näkemäni laivan kapteeni, jota vastaan miehistö oli noussut kapinaan, aikoen jättää hänet ja kaksi hänelle uskollisena pysynyttä miestä nälkäkuolemaan tälle autioksi luulemalleen saarelle. Edelleen sain kuulla, että jos auttaisın häntä valtaamaan takaisin laivan — mikä saattajain ollessa hajautuineina ympäri saarta kävisi suurveneen avulla helposti päinsä — palaisivat laivalla olevat miehet hänen luulonsa mukaan jälleen järkiinsä. Palkaksi saisin häneltä mitä ikinä tahtoisin, ja hän kuljettaisi laivallaan minut ja Perjantain minne vain haluaisimme.

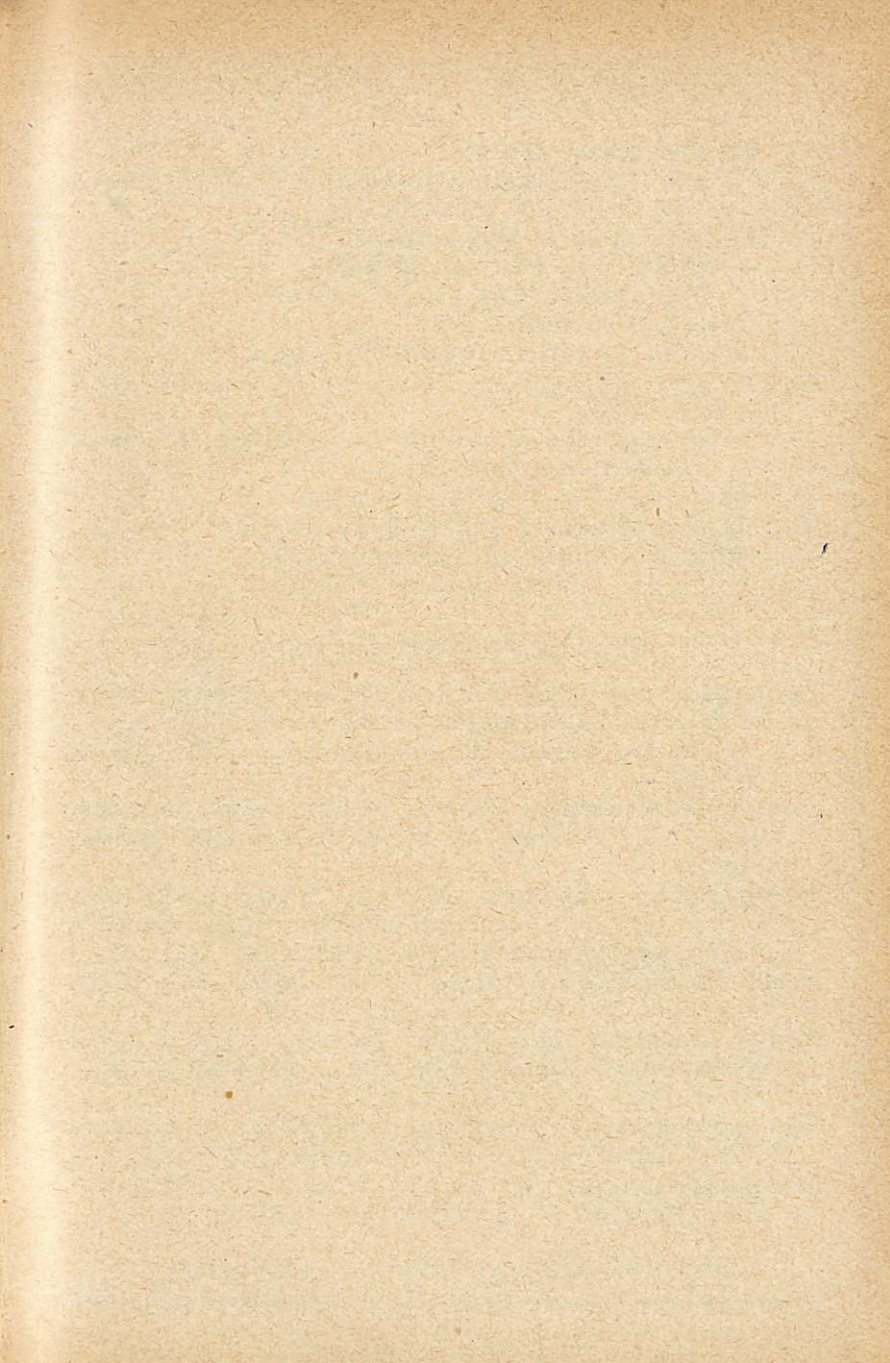
Tulin täyteen iloa, nähdessäni vapahdukseni hetken olevan niin käden ulottuvissa, ja suostuin mielihyvin hänen esitykseensä. Koska laivan oli lähdettävä kohta matkaan korvatakseen hukkaan mennyttä aikaa, en voinut jäädä enää odottamaan espanjalaisia. Kaikki kävikin säntilleen niinkuin kapteeni oli puhunut. Kapinalliset valitsivat mieluummin saarelle jäämisen rangaistukseksi, kuin että olisivat rautoihin lyötyinä palanneet kotimaahan, jossa heitä törkeästä rikoksestaan odotti hirsipuu. Minä tein virallisen luovutuskirjan, jolla asetin heidät saaren, sillä olevain talojen, viljavarastojen, peltojen ja vuohilauman isännyyteen, joka heidän tuli jakaa myöhemmin saapuvien espanjalaisten kanssa.

Ja sitten minä hyvin sekavin tuntein, saatuani kapteenilta eurooppalaiset vaatteet, jotta voin esiytyä kristittynä herrasmiehenä, jätin jäähyväiset saarelle, jolla olin elänyt niin vaiherikkaita vuosia ja toivoakseni muuttunut aivan toiseksi ihmiseksi. Uskollisen kohtalotoverini Perjantain otin tietysti mukaani, ja jälkeenjääville lupasin käydä heitä katsomassa muutamien vuosien perästä.

Mukaani otin kallisarvoisiksi muistoiksi vanhasta elämästäni vuohennahkalakkini, ison nahkaisen päivävarjoni ja yhden papukaijoista. En myöskään unhottanut laivahylystä korjaamia rahoja, joita en ollut luullut enää koskaan tarvitsevani.

Sitten jätin pelastukseni, onnettomuuteni ja uudestisyntymiseni saaren joulukuun 19 päivänä 1686, kuten laivan päiväkirjasta sain tietää, vietettyäni sillä kahdeksankolmatta vuotta, kaksi kuukautta ja yhdeksäntoista päivää. Omituista kyllä sattui tämän toisen pelastumiseni päivämäärä olemaan sama kuin maurilaisten orjuudesta karkaamiseni. Lähes kuusi kuukautta kestäneen matkan jälkeen nousin maihin kotimaani mantereelle; mutta suureksi surukseni en enää tavannut elossa vanhempiani. Nämä olivat kuolleet siinä uskossa, että minä jo kauvan sitten olin saanut merillä surmani. Vain kaksi sisartani ja kaksi toisen veljeni lasta oli jällellä omaisistani.

Näin katkeriin kokemuksiin saattaa joutua ihminen, joka ei nuoruudessaan tottele Jumalan käskyä olla kuuliainen vanhemmilensa. Mutta heidän antamaansa kasvatusta ja mieleeni painamia hyviä neuvoja on minun, lähinnä Herran laupeutta, kiittäminen, että elämän kovassa koulussa en mennyt ihan pilalle, vaan että silmäni avautuivat näkemään oikean tien.

SATUPIIRTIN

.....
muita tarinoita on vielä saatavana:

2. *Pientä metsänväkeä.*
7—9. *Jänis Vemmelsäären seikkailut*, Anni Swanin kertomia, 3 vihkoa. 4 painos.
10. *Intiaanien taru Hiawathasta.*
11. *Sindbadin merkilliset matkat.*
16—17. *Grimmin satuja.* Kaksi vihkoa.
18. *Vankihäkin kaliifi.*
20. *Aladdin ja taikalamppu.*
24. *Prinssi Keijujalka*, Frances Hodgson Burnettin satu.
25—26. *Apina, joka ei ottanut kuollakseen*, 2 vihkoa.
27—28. *Apennineilta Andeille.*
29. *Kop kop*, Anna M. Roosin satu.
30. *Gulliverin matka*, peukaloisten maahan.
33. *Gulliverin matka*, jättiläisten maahan.
Hinta vihkolta 1 mk.

Muita lastenkirjoja:

- Lukemisia lapsille*, Topeliuksen verraton kirja, R. Koivun kuvittamana. I nidos sid. 4: 50. II nidos R. Koivun ja M. Wendelinin kuvittamana, Sid. 12:—
Anni Swanin satuja. (Kootut sadut). Suuri juhla-asu. 15:—. Sid. ja varust. M. Wendelinin loist. värikuville 38:—
Pikku Lallin maapallo, Mikael Sandin kertomus urhean pikkupojan ja hänen ketterän kissansa merkillisistä matkustuksista kaikissa maanosissa. Sid. 10:—
Pikku Lallin Tähtimaailma. Uusi Pikku Lallin kirja. Sid. 10:—
Peik ja Peppelin päiväkirja, Barbra Ringin somat teokset. Sid. kumpikin 3 mk. — *Metsähiiri.* 5:—, sid. 10 mk.
Maija-mehiläisen ihmeelliset seikkailut, Waldemar Bonselsin ihastuttava lastenromaani. 5:—, sid. 7:—
Metsäniityn kirja, Waldemar Bonselsin kirja kuka, Jumalasta ja eläimistä. 8:—, sid. 12:—

.....
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Hinta 2 mk.